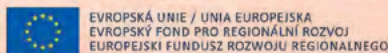

Galeria herbowa

właścicieli Paskova

Jan Saheb | Karel Müller

Projekt Galerii Herbowej Właścicieli Paskova

Na pomysł zorganizowania ekspozycji poświęconej herbom kolejnych właścicieli paskovskiego majątku w obejściu zamkowego atrium wpadł w 2015 roku burmistrz Paskova Petr Baďura. Pierwsza wersja ograniczała się do prostych przeszklonych plansz informacyjnych. W czasie jej realizacji wiadomo było, że jest to tylko prowizoryczne rozwiązanie, a pomysł zasługuje na coś więcej. Do urzeczywistnienia nowej wizji przyczyniło się nawiązanie kontaktów z polskim miastem Pszczyna, w którym znajduje się cenny neobarokowy obiekt zamkowy. Zamysły obu miast w kwestii rozwoju turystyki były podstawą do realizacji wspólnego projektu współfinansowanego z funduszy europejskich. Jednym z elementów tego projektu było stworzenie atrakcji turystycznej w paskovskim zamku, która przynajmniej częściowo przywróciłaby „genius loci” dawnej siedziby szlacheckiej i jednocześnie była zachętą do jej odwiedzenia.

Oba te założenia spełniała myśl stworzenia galerii herbów w trwałej artystycznej formie. Jako materiał wyjściowy wybrano sztuczny kamień. Autor Mgr. Ivo Durec z Rajhradu korzystał z archiwaliów, ale projekt każdego z herbów konsultował z wybitnym specjalistą w dziedzinie heraldyki szlacheckiej w Republice Czeskiej PhDr. Karelem Müllerem z Opawy. W kilku przypadkach wygląd herbu musiał, zgodnie z zaleceniami specjalisty, zostać zmieniony. Dzięki precyzyjnemu i odpowiedzialnemu wykonaniu zadania przez Mgr. Ivo Durca osiągnięto cel – wykonanie niepowtarzalnej kolekcji herbów, która może stać się dla szerzej pojętej okolicy jedną z ikon paskovskiego zamku i przyciągnąć zarówno laików, jak i specjalistów.

W tym miejscu należy wspomnieć również o innych osobach, które przyczyniły się do realizacji projektu i wydania tej publikacji. Przy montażu herbów pomógł ich autorowi kolega z Rajhradu, kowal artystyczny Panel Vaněk. Teksty dotyczące heraldyki do publikacji napisane przez już wspomnianego PhDr. Karela Müllera zostały uzupełnione przez PhDr. Jana Saheba, Ph.D. z Frýdlantu nad Ostrawicą. Graficzne opracowanie kolorowych wersji herbów w jakości wektorowej, wykorzystane w publikacji i uzupełniające fotografie herbów ze sztucznego kamienia, wykonał grafik z Brna Mgr. Petr Fuchs. Grafiką publikacji zajęła się graficzka z Ostrawy Anežka Špačková. Koordynacją wszelkich działań, łącznie z niezbędną pracą administracyjną, zajmował się menadżer projektu Ing. Miroslav Lysek z Frydku-Místku oraz burmistrz Paskova Petr Baďura. Większości z nich poświęcono na końcu publikacji niewielkie biogramy.

Mimo, że ocena stosunków międzyludzkich jest sprawą subiektywną, to jednak w tym miejscu należy wyrazić opinię, że współpraca pomiędzy poszczególnymi osobami przebiegała w duchu koleżeńskim, z zachowaniem pełnej poprawności, ze zrozumieniem i respektem dla poglądów innych osób. Czas pokaże w jaki sposób współpraca ta przyczyniła się do trwałości osiągniętych wartości, które zostały stworzone w ramach projektu. Należy przypuszczać, że również po upływie obowiązkowego pięcioletniego okresu trwałości, sformułowanego przez przepisy dotyczące czerpania z funduszy europejskich, przez następne dziesięciolecia Galeria Herbowa Właścicieli Paskova będzie trwałą częścią i cenioną atrakcją paskovskiego zamku.

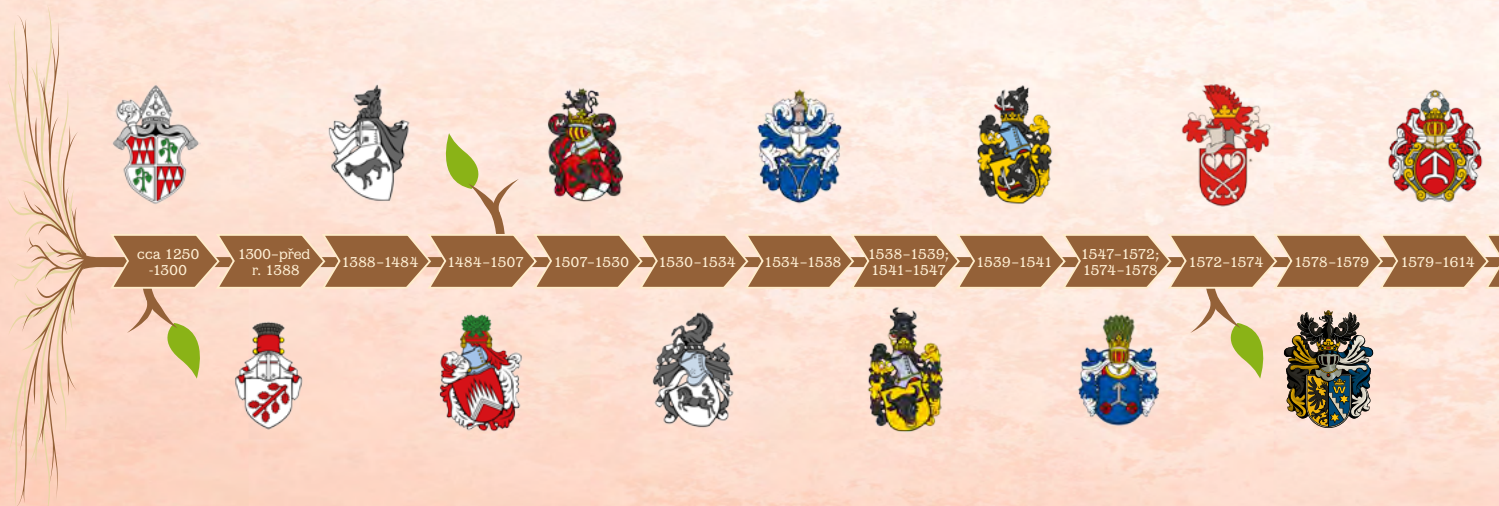
Miroslav Lysek

Wstęp

Osada Paskov prawdopodobnie istniała już w latach 30. XIII wieku, ale pierwsza pisemna wzmianka mówiąca o jej istnieniu pochodzi z łacińskiego dokumentu biskupa Brunona z Schaumburga (1245-1281) z 29 listopada 1267 roku. W tekście wzmiankowano m.in. las „*in Paztecone*”, co najprawdopodobniej oznacza zalesiony obszar w okolicy już istniejącej osady Paskov.

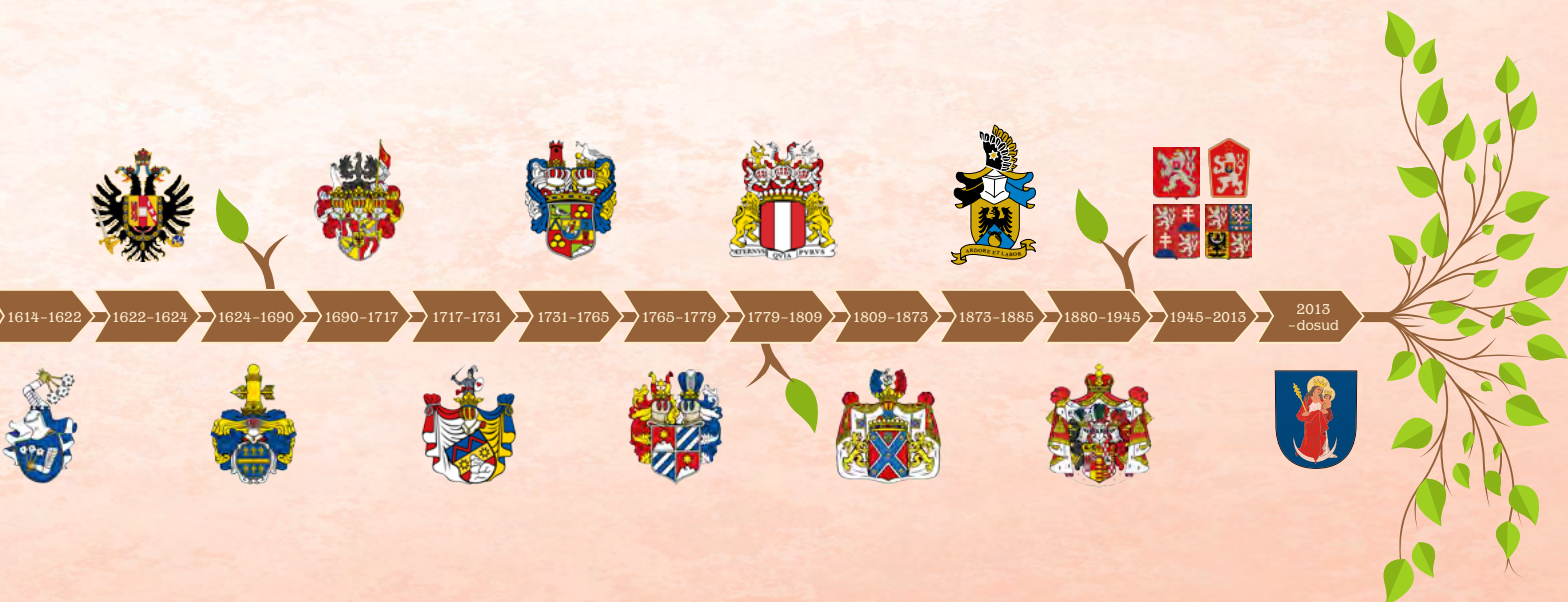
Właściciele Paskova oraz okolicznych dóbr w XIII wieku nie mieszkali tutaj. Sytuacja uległa zmianie w następnym stuleciu, kiedy właścicielami Paskova stał się ród

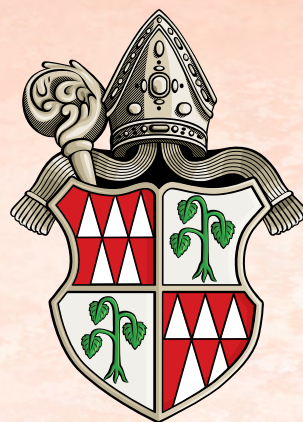
Stangów (1. połowa XIV wieku) i prawdopodobnie istniała już wtedy warownia. Siedzibę szlachecką po raz pierwszy wzmiankuje dokument lenny z 1388 roku, z którego wynika, że Jodok, Waclaw i Jan z Wolfenberga zyskali Paskov wraz z warownym gródkiem i folwarkiem „*Paskaw cum pleno dominio munitionem et curiam*”. Pierwotna warownia znajdowała się zapewne w miejscu obecnego zamku, a na przestrzeni wieków została całkowicie przebudowana. Pozostałości późnogotyckiej budowli są do dzisiaj widoczne w rzucie obiektu, zresztą podobnie

jak relikty renesansowej twierdzy (znaleziska resztek renesansowej kamieniarki w masie północnego skrzydła). Prawdopodobnie pod koniec XVI wieku doszło do zasadniczej przebudowy i rozbudowy pierwotnego gródka warownego czy warowni w renesansowy zamek. W okresie wojny trzydziestoletniej doszło kilkakrotnie do najazdów wojsk szwedzkich (lata 40. XVII wieku) i zamek został częściowo spalony. W 1650 roku przebudowano go w stylu barokowym. W 1. trzydziestoleciu XIX wieku obiekt otrzymał klasycystyczny wygląd, ale

już w 1869 roku zamek poważnie ucierpiał w czasie pożaru. Obecny wygląd zewnętrzny zamku jest efektem remontu przeprowadzonego po tym pożarze. W 1945 roku budowla została skonfiskowana przez państwo, a wnętrza ogolone przez miejscową ludność. Po przebudowie i przystosowaniu wnętrza do celów szpitalnych, od 1951 roku rozpoczął tu swoją działalność instytut radioterapeutyczny. W rękach państwa obiekt pozostał do 15 marca 2013 roku, kiedy nabyło go miasto.

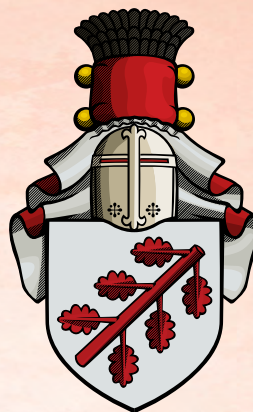
Brunon z Schaumburga

Pierwsza pisemna wzmianka potwierdzająca istnienie Paskova znajduje się w dokumencie biskupa olomunieckiego **Brunona z Schaumburga** (1245-1281) z datą 29 listopada 1267 roku. W tym czasie Paskov stanowił już część dominium należącego do instytucji kościelnej.

Biskup Brunon wywodził się ze starego rodu szlacheckiego pochodzącego z ziemi holsztyńskiej (Holstein). Siedziba rodowa, zamek Schaumburg znajduje się nad rzeką Wezerą w pobliżu miasta Rinteln w Dolnej Saksonii. Brunon urodził się pomiędzy 1200 a 1205 rokiem, jako trzeci syn hrabiego Adolfa III na Holsztynie i Schaumburgu. Już w młodości został predestynowany

do kariery duchownej, która dawała młodszym synom szlacheckim wyraźną szansę na zrobienie kariery. Brunon w 1245 roku zasiadł na stolcu biskupim w Ołomuńcu i szybko został doradcą i przednim dyplomataą czeskich królów Wacława I, a zwłaszcza Przemysła Ottokara II. Na kartach historii Moraw zapisał się m.in. szerokim wsparciem dla procesu kolonizacyjnego.

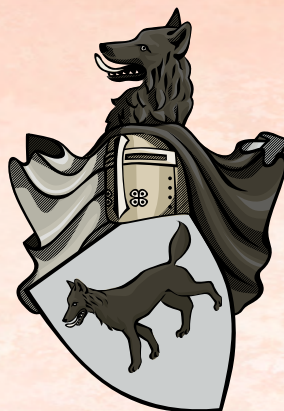
Tarcza herbu rodowego panów z Schaumburga koloru czerwonego, na niej srebrne godło określane jako „liść pokrzywy”, które później błędnie zaczęto przedstawiać jako faktyczną pokrzywę z trzema zwisającymi liśćmi.

Ród Stangów

W czasie sprawowania urzędu biskupa przez **Brunona Schaumburga** zostały położone podwaliny pod rozległy system lenny biskupstwa olomunieckiego. Za pośrednictwem poszczególnych lenników biskup Brunon i jego następcy **Teodoryk z Hradca** (bp 1281-1302) kolonizowali liczne terytoria dominium biskupstwa olomunieckiego. Dotyczyło to również okolic Paskova. Z 11 stycznia 1300 roku pochodzi kontrakt lenny Jana ze szlacheckiego rodu Stangów, który został nowym właścicielem Paskova i okolicznych lasów. Już od końca lat 70. XIII wieku członkowie tego rodu dzierżyli lenno sąsiedniej ziemi misteckiej.

Członkowie rodu Stangów, wywodzący się z Saksonii, przywędrowali na Morawy przed połową XIII wieku wraz ze świtą biskupa Brunona z Schaumburga. Stopniowo stali się właścicielami licznych lennych dzierżaw. W ciągu XIV wieku ród Stangów na Morawach stopniowo wymierał. W herbie rodu została przedstawiona ukośnie gałąź z trzema liśćmi po każdej ze stron.

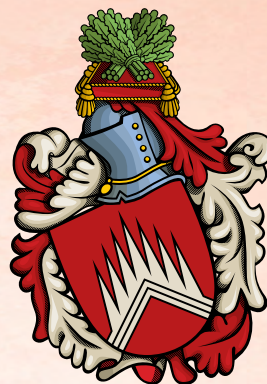

Ród Wolfenbergów

Tak zwane odumarłe lenno Paskov przed 1388 rokiem zyskał ponownie jeden z wasali biskupstwa olomunieckiego, **Markvart z Wolfenberga**. Jego synowie **Jodok, Wacław i Jan** złożyli hold lenny biskupowi **Mikołajowi z Riesenburga** (bp 1388-1397) i otrzymali w użytkowanie majątek Paskov. Najważniejszej funkcji doczekał się Jodok, który na początku lat 90. XIV wieku został burgrabią zamku biskupiego w Hukvaldach. W 1437 roku paskovskie lenno dzierżył Mikołaj, który swój los związał z osobą wojownika Jana Čapka z Sán. Po śmierci Mikołaja

(przed 1460 rokiem) paskovski majątek zyskała jego druga żona **Barbara**, która za pośrednictwem sądu wyrównała się z synem Mikołaja z pierwszego małżeństwa, Janem. Po śmierci Jana i Barbary roszczenia do Paskova wzniosła siostra Jana i pasierbica Barbary Machna, której jednak nie udało się zyskać dzierżawy.

Wolfenbergowie zaliczali się do starych morawskich rodów szlacheckich niższego stopnia osiadłych pierwotnie w okolicach Przerowa. W herbie rodowym posiadali kroczącego wilka.

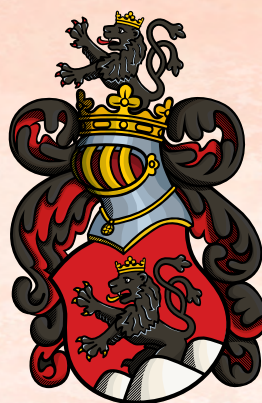

Ród Černohorských z Boskovic

Po śmierci **Barbary z Wolfenberga**, ówczesny administrator biskupstwa olomunieckiego, **Jan Filipec z Prościejowa** (adm. 1483-1490), uważał majątek paskowski jako odumarle lenno. Stąd też został przyznany braciom Dobrosławowi (1465-1493) i Benedyktowi ml. (1465-1507) Černohorskim z Boskovic. W 1484 roku doszło do oblężenia warowni w Paskovie przez wojsko **Benedykta mł. Černohorskiego**, ówczesnego zastawnika na Hukvaldach, bowiem Machna z Wolfenberga nie chciała się zrzec paskowskiego majątku. Groźną sytuację rozwiązał dopiero starosta ziemski, który zmusił Machnę do zrezygnowania i opuszczenia

Paskova. W następnych dziesięcioleciach miejscowość pozostała w rękach Černohorskich z Boskovic. W 1499 roku biskup olomuniecki **Stanisław Thurzo** (bp 1497-1540) potwierdził Benedyktowi ml. z Boskovic prawo do warowni i miasteczka Paskov.

Černohorscy zaliczani byli do znaczących, majątnych morawskich rodów szlacheckich pełnego i późnego średniowiecza. Herb rodziny przedstawiał na czerwonej tarczy srebrny grzebień. Klejnot w postaci skrzyżowanych zielonych snopków na czerwonej poduszce, labry czerwono-srebrne.

Ród Žerotinův

Po śmierci **Benedykta z Boskovic** w 1507 roku, biskup olomuniecki **Stanisław Thurzo** (bp 1497-1540) przydzielił tzw. odumarle lenno członkom znaczącego morawskiego rodu szlacheckiego, **Janowi mł. z Žerotina i na Strážnicy** (1473-1530/31) oraz jego bratu **Bartłomiejowi** (1482-1521). W związku z tym, że rodowe majątki Jana mł., dyplomaty i aktywnego polityka, znajdowały się na południu Moraw, jego częsta obecność na północy kraju była niemożliwa. Stąd już w 1515 roku postanowił paskovskie ziemie lenne sprzedać. O sprzedaży bezskutecznie pertraktował na zamku we Frydku z jego ówczesnym właścicielem **Balcarem Wilczkiem z Dobrej Zemicy**.

Do sprzedaży paskovskiego lenna, za wiedzą biskupa Thurza, doszło dopiero w 1530 roku.

Žerotinowie byli starym morawskim rodem, który w trzeciej ćwierci XV wieku został przyjęty do wyższego stanu szlacheckiego. Ród stopniowo rozgałęział się, a jego nieruchomości poszerzały się. W okresie przed Białą Górą należał do najmajętniejszych w kraju. Herb rodowy to na czerwonej tarczy czarny półlew koronowany zza srebrnego trójwzgórza. Klejnot w postaci czarnego półwa koronowanego. Labry w kolorze czarno-czerwonym.

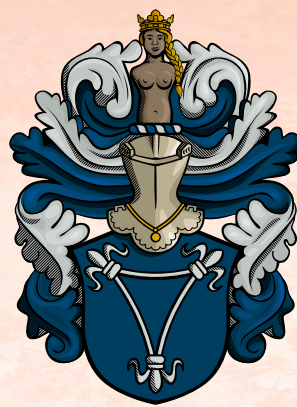

Ród z Kadania

Nowym właścicielem paskovskiej dzierżawy lennej, w skład której wchodziły też miejscowości Hrabova, Hrabůvka, Nová Běla, Krmelín i Žabní, został w 1530 roku **Władysław z Kadania**. Kupnem paskovskiego majątku za 9000 złotych morawskich, poszerzył swoją dzierżawę na północnym wschodzie Moraw (dzierżył też biskupie lenna w Starej Běli i Zábřehu). Władysław do swojej śmierci w 1533 roku był w stanie spłacić tylko jedną dziewiątą ceny kupna i w związku z zadłużeniem paskovskiego lenna jego najstarszy syn **Bernard z Kadania** wraz ze swymi braćmi **Zygmunt**, **Centuriusz** i **Janem** zostali zmuszeni w 1534 roku do oddania go w zastaw wierzycielom. Sprzedaż Paskova

pozwoili na spłacenie długu oraz innych licznych roszczeń finansowych, które po sobie pozostawił ich ojciec. W ten sposób epizod dzierżawy Paskova przez ród z Kadania został zakończony.

Ród z przydomkiem z Kadania przynależał do niższej szlachty i pochodził z bliżej nieznanej miejscowości Kadaň (nie chodzi o Kadaň w północnych Czechach). Na scenie historycznej północno wschodnich Moraw jego członkowie pojawiają się w kręgu lenników biskupów olomunieckich na początku XVI wieku. Herb rodu z Kadania to koń w skoku.

Jan Skála z Doubravki i Hradišta

Jednym z wierzycieli zmarłego **Władysława z Kadania** był ówczesny sekretarz biskupa olomunieckiego **Stanisława Thurzo** (bp 1497-1540), rycerz **Jan Skála z Doubravki i Hradišta**. W związku z jego szeroką skalą działalności w służbie u biskupa oraz stabilizacją finansową nikt nie zdziwił się, kiedy spłacił wierzycieli i wykupił lenny majątek w Paskovie. Kontrakt lenny w wysokości 4000 kop groszy czeskich został spisany w obecności seniora (biskup Thurzo) oraz przedstawicieli biskupstwa olomunieckiego w Kromierzyżu dnia 30 września 1534 roku. Jan Skála z Doubravki, który do Paskova praktycznie nigdy nie zawitał, a majątek sprawował za pośrednictwem urzędnika, lenno dzierżył tylko cztery lata. W 1538 roku zamienił paskovskie lenno z czesko-morawskim magnatem **Janem z Pernsteina**.

Jan Skála pochodził z katolickiej rodziny mieszczańskiej z Pilzna. Do stanu rycerskiego został podniesiony dopiero dzięki służbom, jakie świadczył biskupowi Thurzie. Uroczystość ta odbyła się w 1517 roku z okazji koronacji na czeskiego króla **Ludwika Jagiellończyka**. Jednocześnie doszło do adopcji herbowej przez **Kacpra Eberštejna z Hradišta** (koło Pilzna), stąd na podstawie królewskiego majestatu wywodził swój predykat „z Doubravki i Hradišta”.

W 1541 roku został mianowany biskupem olomunieckim, znanym jako Jan Dubravius. Herb Eberštejnów z Hradišta to błękitna tarcza ze srebrnym trójścianem z liliami na wierzchołkach. Klejnot w postaci bezrękiej półpostaci murzynki ze złotą koroną i złotymi włosami. Labry błękitno-srebrne.

Jan z Pernsteina

Dnia 28 września 1538 roku paskovski majątek zyskał **Jan z Pernsteina**. W drodze wymiany z poprzednim właścicielem **Janem Skálą z Doubravki i Hradišta** oddał mu Dědice w pobliżu Vyškova. Transakcja ta została zatwierdzona przez biskupa olomunieckiego **Stanisława Thurzo** (bp 1497-1540), przy czym Paskov (wymieniony za Dědice) został definitywnie pozbawiony statusu majątku lennego, został tzw. majątkiem alodialnym, czyli wolnym. W praktyce oznaczało to, że jego właściciele mogli w przyszłości decydować o nim sami, bez zgody olomunieckich biskupów. Transakcja majątkowa w 1538 roku wydawała się być bardzo korzystna dla obu stron. Wcześniejszy właściciel zyskał Dědice leżące bliżej centrum wydarzeń politycznych (sam często podróżował pomiędzy Olomuńcem, Kromierzyżem i Brnem), natomiast Jan z Pernsteina zrealizował swój plan zyskania majątku na granicy Moraw i Śląska. Pernstein w latach 1528-1545 sprawował

regencję w sąsiednim Księstwie Cieszyńskim w imieniu małoletniego księcia **Wacława III Adama**, a paskovski majątek miał być bazą strategiczną na trasie z jego morawskich majątków do Cieszyna. Paskov pozostał w rękach Jana z Pernsteina aż do 1547 roku, z wyjątkiem krótkiego epizodu w latach 1539-1541. W tym też okresie pojawił się tutaj nowy ruch religijno-polityczny, reformacja, wspierany przez właściciela paskovskiego dominium.

Pernsteinowie należeli do starego rodu szlacheckiego, którego rozległe majątki w XV i XVI wieku znajdowały się na terenie Czech i Moraw. Członkowie rodu piastowali ważne funkcje w społeczeństwie stanowym obu ziem i brali aktywny udział w działaniach dyplomatycznych czeskich panujących z rodu Jagiellonów i Habsburgów. Herb rodu to na złotej tarczy głowa żubra ze złotym kołcem w nozdrzach. Labry czarno-żółte.

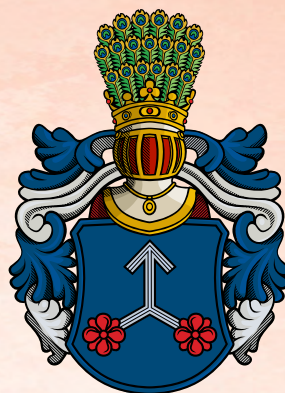

Jarosław mł. z Šelmberga

W 1539 roku paskovski majątek trafił do rąk **Jarosława mł. z Šelmberga**. Powodu tej zaskakującej transakcji, kiedy **Jan z Pernsteina** rok po nabyciu Paskova „*dziedzicznie z wszystkimi przynależnościami*” sprzedaje go, należy szukać w chwilowych kłopotach finansowych (transakcja mogła być związana z umorzeniem długów Pernsteina). Jarosława mł. z Šelmberga łączyły z Pernsteinem dalekie więzy rodzinne (jego druga żona **Jadwiga** była kuzynką Šelmberga), a także niestandardowe stosunki, realizacja zadań dyplomatycznych oraz różnych usług. Nie można wykluczyć wariantu, że Jarosław zyskał Paskov jako prezent za wykonanie bliżej nieokreślonych usług. Wskazywać na to może również sformułowanie tekstu w testamencie Jarosława z Šelmberga, że dysponował Paskovem „*z łaski i za darmo od jego wysokości pana*

z Pernsteina”. Nowy właściciel zyskanym majątkiem nie radował się zbyt długo, ponieważ w 1541 roku zmarł bezdzietnie, a odumarły majątek nabył ponownie Jan z Pernsteina. Gotówkę wykorzystano do spłacenia wszystkich długów zmarłego, a część, zgodnie z testamentem Jarosława, przypadła paskovskiej fundacji dla księży protestanckich.

Šelmbergowie należeli do starych rodzin szlacheckich. Jej członkowie posiadali majątki w Czechach i na Morawach. Okres najwyższego rozkwitu rodu przypada na połowę XVI wieku, ale jeszcze przed końcem stulecia ród ten wymiera po mieczu. Herb rodu to na złotej tarczy czarna głowa dzika. Klejnot w postaci czarnej głowy dzika. Labry czarno-złote.

Czelowie z Czechowic

Również po powtórным przejęciu majątku przez **Jana z Pernsteina** na początku 1541 roku, nie zatrzymał go zbyt długo. W 1545 roku zakończyła się trwająca prawie dwadzieścia lat piecza nad małoletnim księciem cieszyńskim **Wacławem III Adamem** i w związku z tym utrzymywanie majątku w bezpośredniej bliskości Księstwa Cieszyńskiego straciło swój sens. Najpóźniej w drugiej połowie 1547 roku Jan z Pernsteina sprzedał paskowski majątek **Janowi Czeli z Czechowic** (do ksiąg wieczystych zmiana właściciela została wpisana w czasie posiedzenia sądu ziemskiego w Olomuńcu w styczniu 1548 roku). Pernstein już w 1543 roku oferował Czelom kupno paskowskiego dominium. Jan Czelo z Czechowic był znaną osobą, a w czasie regencji sprawowanej przez Pernsteina piastował funkcję kanclerza ziemskiego i łączyły go z księżym opiekunem bliskie kontakty. Ostatecznie to jemu przekazał Jan z Pernsteina wszelkie pełnomocnictwa związane z urzędem księżym.

Po śmierci Jana Czela z Czechowic w 1557 roku, na krótko zarządzała Paskovem wdowa po nim, **Anna z domu Sedlnicka z Choltic**. Od niej Paskov przejął brat Jana, **Jerzy**, który podobnie jak brat, zarządzał majątkiem frydecko-misteckim zastawionym przez księżęta z Cieszyna. Na przełomie lat 50. i 60. XVI wieku na krótko w Paskovie pojawiają się jego bratankowie **Mikołaj i Jerzy mł. Czelowie z Czechowic**. W 1567 roku nowym właścicielem Paskova został ich brat Kacper Czelo z Czechowic. Niezbyt dobra sytuacja finansowa zmusiła go 23 kwietnia 1572 roku do zastawienia paskowskiego majątku na okres dwu lat **Janowi Stoży z Kounic**, któremu był winien 10000 złotych morawskich. W latach 1572-1574 wszelkie dochody z majątku przeznaczone były na umorzenie długu. Po tym czasie Paskov na powrót znalazł się w rękach Kacpra Czeli z Czechowic, który trzy lata później sprzedał paskowskie włości **Andrzejowi Dudiczowi z Hořehovic**.

Czelowie z Czechowic należą do niższej szlachty wywodzącej się ze Śląska. W 2. połowie XV wieku i w 1. połowie XVI wieku ród zyskał liczne niewielkie majątki na terenie Księstwa Cieszyńskiego. Po sporze z księciem Wacławem III Adamem w latach 50. XVI wieku, rodzina definitywnie przeniosła się na

Morawy, gdzie już wcześniej posiadała niektóre dobra (także Paskov). Herb rodu to na błękitnej tarczy srebrna strzala z czerwonymi różami na dwóch końcach. Klejnot jak figura na tarczy. Labry błękitno-srebrne.

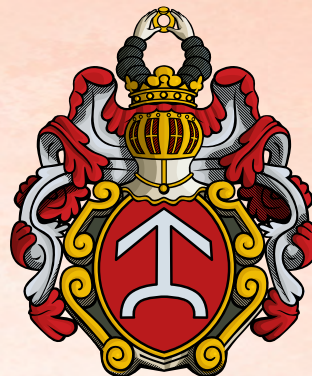
Dudicz z Hořehovic

W 1577 roku paskovskie włości kupił **Andrzej Dudicz z Hořehovic** za 21500 złotych śląskich (do ksiąg wieczystych transakcja została wpisana z datą wsteczną w czasie posiedzenia sądu ziemskiego w Olomuńcu w 1580 roku). W odróżnieniu do wcześniejszych właścicieli, którzy zawitali tutaj tylko na krótki czas, Andrzej Dudicz uczynił z tutejszej warowni swoją stałą siedzibę. Fakt ten i to, że arystokrata znacznie odbiegał od miejscowych kryteriów, ma niezwykle znaczenie patrząc na „mikrohistorię” Paskova. Przed swym osiedleniem się na Morawach działał w najwyższych kręgach hierarchii kościoła katolickiego, uczestniczył m.in. w Soborze Trydenckim, później stał na czele biskupstwa w Kninie (Chorwacja) i węgierskim Pięciokościele (Pécs). Krytyka celibatu zmusiła go ostatecznie do rezygnacji z urzędu biskupa i wystąpienia z kościoła katolickiego. Następnie

konwertował do Jednoty Braci Czeskich, których aktywnie wspierał również w czasie pobytu w Paskovie. Pełnił misję dyplomatyczną na polskim dworze królewskim jako wysłannik cesarza **Maksymiliana II**. W 1565 roku ożenił się z damą dworu polskiej królowej, z **Reginą Šasową**. O szerokiej wiedzy Dudicza świadczy korespondencja prowadzona przez niego z przednimi humanistami i osobistościami ówczesnego świata nauki. Z okresu jego pobytu w Paskovie dochował się cały zbiór korespondencji z astronomem **Tychem de Brahe**. Pobyt Dudicza w Paskovie oznaczał dla niego samego, dla osoby tak ważnej, pewnego rodzaju odosobnienie. Potrzeba uczestniczenia w wirze wydarzeń i w wielkiej polityce zmusiła go wkrótce do przeniesienia się do śląskiej metropolii, do Wrocławia. Tak więc majątek paskovski ponownie zmienił właściciela.

Adrzej Dudicz z Hořehovic pochodził ze starego rodu pierwotnie zamieszkalego w Chorwacji i Sławonii, później w Królestwie Węgier. W połowie lat 60. XVI wieku Dudicz przeniósł się najpierw do Czech, a później na Morawy, gdzie w 1577 roku otrzymał indygenat. Siedem lat później (1584) został podniesiony do wyższego stanu szlacheckiego. Herb rodowy to tarcza

dwudzielna w słup, w lewym złotym polu czarny półorzel koronowany, w prawym błękitnym polu od góry złota majuskuła W z koroną, od podstawy srebrny skos wycięty w zęby, nad nim i pod nim po jednej złotej gwiazdzie. W klejnocie czarny koronowany orzeł. Labry czarno-złote i błękitno-srebrne.

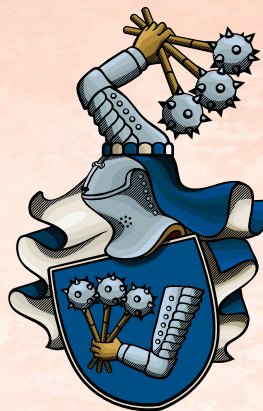

Sierakowscy z Pěrkova

Dnia 24 kwietnia 1579 roku po podpisaniu umowy kupna na majątek paskovski znalazł się on w rękach **Ścibora Sierakowskiego z Pěrkova** (do ksiąg wieczystych transakcja została wpisana dopiero w czasie posiedzenia sądu ziemskiego w Olomuńcu w styczniu 1580 roku). Nowy właściciel Paskova posiadał również niedaleki lenny folwark w Starej Vsi z renesansowym zamkiem, gdzie mieszkał na stałe. W związku z tym, że w Paskovie nadal znajdowała się skromna warownia, Ścibor Sierakowski nie planował przeniesienia swojej siedziby do nowo pozyskanego majątku. Chociaż do paskovskich dóbr jeździł często, bezpośrednie kierownictwo powierzył przez niego powołanemu urzędnikowi. Swoją pozycję Sierakowski budował u boku biskupa olomunieckiego **Wilhelma Prusinovskiego z Vickova** (bp 1566-1572). Od 1568 roku był jego szambelanem, a w 1571 roku żeniąc się z siostrą biskupa, **Aleną**, został szwagrem głowy morawskiego kościoła katolickiego. Oprócz długoletniego sprawowania funkcji asesora w sądzie lennym, brał również

aktywny udział w forum stanów ziemskich. Od 1579 roku aż do swojej śmierci 8 września 1600 roku piastował funkcję ziemskiego kancelisty Margrabstwa Morawskiego. Za Ścibora Sierakowskiego doszło do przebudowy i rozbudowy dawnej paskovskiej warowni na renesansowy zamek. Dziedzicem Paskova stał się najstarszy syn Ścibora, **Henryk Sierakowski z Pěrkova**. Po swoim ojcu jednak nie odziedziczył rozwagi oraz oszczędności i w efekcie jego niegospodarność spowodowała, że po jego śmierci (†28 lipca 1614) musiano sprzedać zadłużone paskovskie dobra.

Ród Sierakowskich wywodzący się z niższej szlachty pochodził z Królestwa Polskiego, a na Morawy jego członkowie przybyli około 1540 roku. Herb rodu przedstawiał w czerwonej tarczy srebrną strzałę (pół tocenicy srebrnej, na której zaćwieczona srebrna rogacina). Klejnot to podniesione ręce w błękitnych rękawach trzymające złoty pierścień. Labry czerwono-srebrne.

Cedlarowie z Hofu

Bracia Henryka Sierakowskiego z Pěrkova, Jan i Šcibor mł., ze względu na wysokość zadłużenia, zostali zmuszeni do sprzedania Paskova. Jego nową właścicielką została 28 września 1614 roku **Katarzyna Onšik z Bělkovic**, która wypędziła katolickiego proboszcza, osadzonego tutaj za Sierakowskiego, a następnie posiadłość odstąpiła swemu bliskiemu krewnemu, protestantowi **Krzysztofowi Cedlarowi z Hofu** na Zlinie i Otrokovicach. Nowy właściciel nie przyjeżdżał tu zbyt często. W czasie powstania stanowego, do którego Morawy przyłączyły się dopiero w 1619 roku, Krzysztof Cedlar stał po stronie zbuntowanych protestanckich stanów, nawet został członkiem tzw. rządu dyrektorskiego. Śmierć dopadła go pod koniec 1619 roku w wirze zastraszających się wydarzeń, przed definitywną klęską powstania. Paskov odziedziczyła siostra Krzysztofa, **Anna Cedlar**

z Hofu, która w 1620 roku na własnej skórze przeżyła skutki represyjnych zarządzeń zwycięskiego cesarza Ferdynanda II w stosunku do zdrazieckich stanów. Majątek paskowski został jej zarekwirowany na korzyść komory cesarskiej, która rok po śmierci Anny, w 1623 roku, wystawiła go na sprzedaż zainteresowanym z grona katolickiej szlachty.

Rycerski ród Cedlarów z Hofu nieznanego pochodzenia na Morawach pojawił się w 2. połowie XV wieku. Do jego największego rozkwitu doszło (sądząc po wielkości posiadanego majątku nieruchomego) w 2. dziesięciolecie XVII wieku. Herb rodu przedstawiał na błękitnej tarczy ramię zbrojne trzymające trzy kiścienie naturalnej barwy. Klejnot z ramieniem zbrojnym z trzema kiścieniami. Labry błękitno-srebrne.

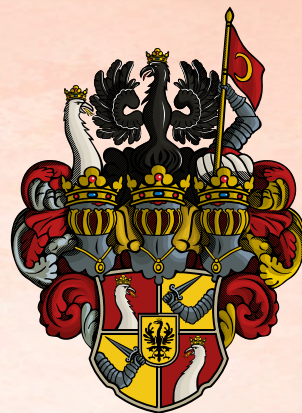
Bruntalscy z Wierzbna

Paskovskim majątkiem zainteresował się już w 1621 roku rycerz **Karol Aleksander Skal z Grünberga**, siostrzeniec **Krzysztofa Cedlara z Hofu**, który w odróżnieniu od swego wuja, zachował wierność Habsburgom. Pomimo, że komora cesarska (na korzyść której majątek został zarekwirowany) zleciła już w 1623 roku spisanie ostatecznych warunków sprzedaży powierzając to zadanie morawskiemu gubernatorowi, biskupowi ołomunieckiemu, kardynałowi Franciszkowi Ditrichsteinowi (bp 1599-1636), do transakcji ostatecznie nie doszło. Pojawił się bowiem dwaj nowi bogaci zainteresowani z szeregów stronników polityki Habsburgów. W 1624 roku Paskovem zainteresowany był cesarski szambelan, hrabia **Karol Strassoldo**, który ostatecznie przegrał w konkurencji z pułkownikiem armii cesarskiej, hrabią **Wacławem Bruntalskim z Wierzbna**. Dnia 30 maja 1624 komora cesarska

zadecydowała o sprzedaży dóbr Bruntalskiemu, który posiadał lenno sąsiedniego majątku v Zabřehu i stąd pewnie zainteresowanie Paskovem. Pomysł połączenia dwóch majątków w jedną większą całość szybko okazał się bardzo korzystnym posunięciem (Zabřeh nadal pozostał lennem biskupa ołomunieckiego). Nowy właściciel Paskova rezydował na zamku we Fulneku, a nowo nabytymi dobrami administrował zarządca. W związku z obowiązkami związanymi ze służbą wojskową w czasie trwania wojny trzydziestoletniej, nadzór nad majątkami rodziny (do nich należały jeszcze m.in. Studénka, Brandýs nad Orlicą) sprawowała pierwsza żona Wacława, **Elżbieta Poliksena** z domu **Dembińska z Dembini**. W latach 40. XVII wieku Paskov został dwukrotnie podpalony przez wojska szwedzkie. Jego odbudowę rozpoczęto dopiero w latach 50. XVII wieku, kiedy jego właścicielem został **Jan**

Franciszek Bruntalski z Wierzbna, który w 1649 roku odziedziczył włości po swym ojcu. Aż do osiągnięcia wieku pełnoletniego w 1655 roku majątkiem administrowała jego matka Elżbieta Poliksena. Szybko, bo upływie dwóch lat, Jan Franciszek rozpatrywał możliwość sprzedaży Paskova. Do realizacji sprzedaży doszło dopiero w 1690 roku. Dobra przeszły wtedy na własność rodu Oppersdorfów.

Bruntalscy z Vrbna należeli do znaczących rodów wywodzących się ze Śląska. W XV i XVI wieku poszerzyli swoje włości o liczne majątki na Morawach. Herb rodu to na błękitnej tarczy dzielonej na pół złotą belką, 6 złotych lilii po trzy nad i pod belką. Klejnot w postaci złotej kolumny przebitej od lewej strony złotą strzałą. Labry błękitno-złote.

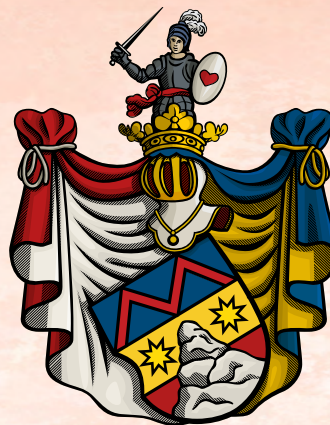

Panowie z Oppersdorfu

Na podstawie umowy kupna z 5 września 1690 roku nowym właścicielem Paskova został hrabia **Fryderyk z Oppersdorfu**, który rozszerzył rodzinny majątek na pogranicze Moraw i Śląska. Bratanek Fryderyka, Franciszek Euzebiusz był bowiem właścicielem niedalekich dóbr frydeckich. Tak samo jak poprzedni właściciele, również Fryderyk nie mieszkał na stałe w Paskovie. Jego kariera zawodowa rozwijała się dzięki aktywnej działalności w administracji ziemskiej. W latach 1679-1697 piastował funkcję najwyższego sędziego Margrabstwa Morawskiego, później został najwyższym szambelanem ziemskim. Już w 1694 roku, pięć lat przed śmiercią, przekazał Paskov swemu synowi (założycielowi miejscowości Opřechťice) **Franciszce Józefowi z Oppersdorfu**, który przeniósł się tam na stałe. W posiadaniu Franciszka Paskov pozostał aż do jego śmierci w 1714 roku. Umierając, nie pozostawiając po sobie potomka, przekazał włości żonie **Annie Franciszce z domu Henckel z Donnersmarck**. Sprawy spadkowe

definitywnie zostały zamknięte dopiero w 1759 roku. Po zmarłym zostały znaczne długi, które czyniły 87100 złotych, co już w 1717 roku wymusiło sprzedaż paskovskich włości.

Oppersdorffowie należeli do szlacheckiego, hrabiowskiego rodu wywodzącego się ze Śląska. W XVI wieku zyskali majątki również w Czechach, a w XVII wieku także na Morawach. Herb rodowy to tarcza czwórdzielna w krzyż ze złotym polem sercowym z czarnym orłem koronowanym. W 1. i 4. czerwonym polu zwrócona do środka srebrna koronowana głowa sępa z szyją, w 2. i 3. złotym polu zwrócone do środka ramię zbrojne z mieczem naturalnej barwy. Klejnot składał się z: 1. w lewo zwróconej srebrnej koronowanej głowy sępa z szyją; 2. czarnego koronowanego orla; 3. wyrastającego z turbanu ramienia zbrojnego trzymającego czerwoną chorągiew ze złotym półksiężcem. Labry: 1. czerwono-srebrne; 2. czarno-złote; 3. czerwono-złote.

Filip Ignacy z Hochu

Długi hrabiego **Franciszka Józefa z Oppersdorfu** spowodowały, że na zasadniczą część majątku administracja ziemska ustanowiła zastaw. Po publicznej licytacji wszystkie długi zostały stopniowo spłacone. W czasie licytacji, która odbyła się 15 marca 1717 roku Paskov nabył po wyjątkowo zaniżonej cenie 74000 złotych rycerz **Filip Ignacy z Hochu** na Okříškach i Pokojovicach. Kontrakt kupna podlegał ratyfikacji przez cesarza, stąd do ksiąg wieczystych zmiana właściciela została wpisana z pewnych opóźnień. W skład majątku wchodziło miasteczko Paskov z zamkiem, dalej wsie Paskov, Žabeň, Krmelín, Nová Bělá, Hrabová i Oprechtice. W dobrach znajdował się również browar, słodownia, destylatornia, folwark, młyn, spichlerz oraz zasobnik na chmiel. W bezpośredniej bliskości zamku rozciągał się ogród zamkowy ze szklarnią, w której hodowano egzotyczne rośliny. W 1731 roku rozgorzał dawny spór z sąsiednimi

dobrami leżącymi na śląskim brzegu o granicę majątku paskowskiego na rzece Ostrawicy. Okoliczność ta najpewniej przyczyniła się do podjęcia decyzji przez Filipa Ignacego z Hochu sprzedaży dóbr leżących na niespokojnej granicy Moraw ze Śląskiem.

Rycerski ród z Hochu wywodził się z morawskiej szlachty. Herb rodu posiadał trójdzielną tarczę. W górnym błękitnym polu dwie czerwone krokwie obok siebie połączone u dołu, w środkowym złotym polu dwie złote ośmioramienne gwiazdy, w dolnym czerwonym polu skała przechodząca do środkowego pola. Klejnot: młodzieniec w zbroi z hełmem z dwoma strusimi piórami, w prawej ręce trzyma wyciągnięty miecz, w lewej srebrną tarczę z czerwonym sercem, w pasie czerwona szarfa powiewająca w prawo. Labry: czerwono-srebrne i błękitno-złote.

Panowie z Rebentisch

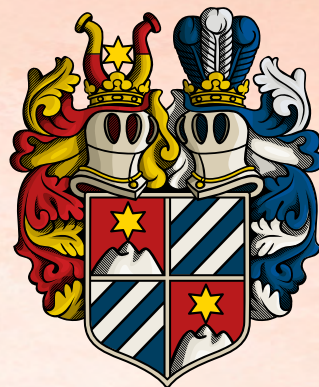
Jeszcze przed rozwiązaniem sporu granicznego doszło do zmiany właściciela Paskova. Stał się nim baron **Samuel Franciszek von Rebentisch**, radca cesarskiej dworskiej komory. Umowa kupna opiewająca na 100000 złotych została zawarta 16 maja 1731 roku. Samuel Franciszek von Rebentisch nie mieszkał na stałe w Paskovie. Pełnione przez niego funkcje na dworze Habsburgów wymuszały jego obecność przede wszystkim w Królestwie Węgier. Niespełna trzy lata po kupnie Paskova, w styczniu 1734 roku, Samuel Franciszek umiera w Siedmiogrodzie, w mieście Hermannstadt (Sibiu w Rumunii). Włości odziedziczyła wdowa po nim, hrabina **Maria Paula** z domu **Fürstenbusch**. W odróżnieniu od swego zmarłego męża, zamieszkała na stałe w paskovskim zamku. Specjalną opieką objęła tutejszy kościół, który wyposażyla w własnoręcznie malowany obraz Madonny. Przed śmiercią w 1758 roku (została pochowana w tutejszym kościele) spadkobiercami

ustanowiła czwórkę swoich potomków, **Jana Karola, Achatiusa, Cecylię i Marię Florimundę**. Paskovskie dobra ostatecznie przejął **Achatius von Rebentisch** zobowiązując się do wypłacenia pozostałemu rodzeństwu należnej mu części spadku. Achatius piastował stanowisko starosty kraju Uherské Hradiště. W związku z rozrzutnym trybem życia wkrótce dorobił się sporych długów i paskovskie dobra już w 1763 roku zostały objęte wojskowym postępowaniem egzekucyjnym w związku z nieuiszczeniem kontrybucji wojennych (w latach 1756-1763 miała miejsce tzw. wojna siedmioletnia pomiędzy monarchią i Prusami). W tej sytuacji Paskov został sprzedany w 1765 roku.

Szlachecki ród baronów Rebentischów pojawił się na Morawach po zmianach jakie nastąpiły po wojnie trzydziestoletniej oraz w ciągu XVIII wieku. Herb rodowy przedstawia tarczę czwórdzielną

w krzyż z polem sercowym. Pole sercowe dzielone złoto-zielono-błękitne, na nim na srebrnym koniu jeździec w węgierskim stroju i złotych butach z wyciągniętą szablą. Pole 1. dzielone zielono-złote, u góry srebrna gołębica z zieloną gałązką w dziobie, w lewym pazurze trzyma złotą kulę, u dołu błękitna krokiew; pole 2. dzielone czerwono-błękitne, u góry trzy (2, 1) złote kule, u dołu postać

w zbroi z wyciągniętym mieczem; pole 3. czerwone z trzema (2, 1) złotymi kulami; pole 4. dzielone złoto-czerwono-zielone, w nim na skale czerwona wieża z jednym oknem i czterema błękitnymi kulami na krenelażu. Klejnot: 1. czerwona wieża z jednym oknem i czterema błękitnymi kulami na krenelażu; 2. gołębica z zieloną gałązką w dziobie, w lewym pazurze trzyma złotą kulę. Labry: 1. błękitno-srebrne; 2. błękitno-złote.

Pamesberger von Kettenburg

Dnia 14 września 1765 roku zadłużony paskovski majątek **Achatiusa von Rebentisch** nabył za 125000 złotych olomuniecki kupiec, finansista i przedsiębiorca **Karol Pamesberger von Kettenburg**. Nowy właściciel pochodził z mieszczańskiej rodziny kupieckiej. Dopiero za sprawą swojego kapitału i lojalności wobec Habsburgów, którą wykazał się w czasie wojny trzydziestoletniej, został w 1762 roku podniesiony do stanu rycerskiego. Jego prawdziwie przedsiębiorczy duch, którego na ogół brakowało szlachcie starszej daty, odbił się również na nowo nabytym majątku, w którym ze zrozumiałych względów nie mieszkał. Mecenat kościelny i patriarchalne podejście poprzednich właścicieli do poddanych zastąpił uporczywym i bezwzględny dążeniem do uzyskania z paskowskiego majątku jak największych korzyści finansowych, stosując także ekonomiczny ucisk poddanych. W latach 1773-1774 sytuacja zaostriżyła się na tyle, że doszło do buntu i zaistniała sytuacja musiał rozwiązać přerovski starosta krajowy. Zarządził on uregulowanie odrabiania pańszczyzny i ograniczenie innych obowiązków poddańczych. Rycerz Karol Pamesberger

von Kettenburg zmarł w Olomuńcu 21 maja 1776 roku, a dziedziczką Paskova została wdowa po nim **Anna Maria Katarzyna Pamesberger von Kettenburg**. Kroki prawne pozwalające na faktyczne przejęcie majątku przeciągły się na całe dwa lata. Wdowa w końcu zrezygnowała ze swoich roszczeń i 21 sierpnia 1778 roku zapisała dobrą swoją córkę z pierwszego małżeństwa **Franciszce Gruber**, po mężu **Lindner** i jej synowi z pierwszego małżeństwa **Joachimowi Strobłowi**. Ponieważ dziedziczka nie dysponowała na Morawach inkolatem (szlacheckie prawo obywatelskie umożliwiające posiadanie w kraju majątku ziemskiego), już w następnym 1779 roku Paskov został sprzedany.

Herb rodowy posiadał tarczę czwórdzielną w krzyż. Pola 1. i 4. czerwone, na skale w barwie naturalnej złota gwiazda; pola 2. i 3. pięć razy skos błękitno- srebrny. Klejnoty: 1. złota gwiazda pomiędzy złoto-czerwonymi rogami bawoła na przemian barwionych; 2. trzy pióra strusie, srebrne pomiędzy błękitnymi. Labry: 1. czerwono-złote; 2. błękitno-srebrne.

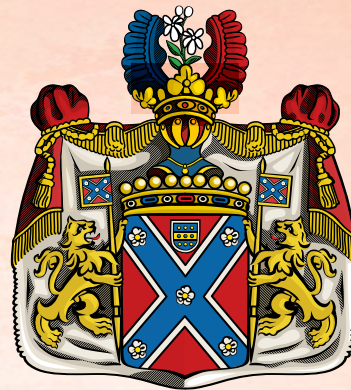

Mitrowscy z Nemysla

W 1779 roku paskovskie dobra znalazły się w rękach członka starego szlacheckiego rodu, **Józefa Antoniego Franciszka Mitrowskiego z Nemysla**. W umowie kupna zawartej 29 października 1779 roku hrabia Mitrowski zobowiązał się wypłacić dotychczasowej właścicielce sumę w wysokości 125000 złotych. Józef Antoni Franciszek Mitrowski związany był z armią habsburską, w której osiągnął stopień generała polowego zbrojmistrza. Brał aktywny udział w wojnie siedmioletniej oraz kampanii antytureckiej w latach 1788-1791. Do paskovskiego zamku wprowadził się dopiero pod koniec życia. Jego rezydencję osobiście odwiedził m.in. generał **Ernst Gideon Laudon** i arcyksiążę **Karol Habsburg**, późniejszy zwycięzca nad Napoleonem w bitwie pod Aspen (21-22 maja 1809). W okresie, kiedy dobra należały do hrabiego Mitrowskiego, dokonano parcelacji części posiadłości i utworzenia nowych osad Světlov, Starý Dvůr i Mitrovice. Hrabia zmarł 2 marca 1808 roku na zamku w Paskovie nie pozostawiając po sobie potomka. Został pochowany

koło tutejszego kościoła. W swoim testamencie ustanowił spadkobiercą swego bratanka, czeskiego działacza okresu czeskiego odrodzenia narodowego, hrabiego **Antoniego Fryderyka Mitrowskiego z Nemysla**. Ten jednak nie przejawiał zainteresowania spadkiem i od razu oferował majątek do sprzedaży, którą zrealizowano w styczniu 1809 roku.

Mitrowscy z Nemysla należeli do starego, rycerskiego, później szlacheckiego rodu z Czech. Jedną z gałęzi rodu osiedliła się na Morawach. Herb rodu na czerwonej tarczy srebrny słup. Klejnoty: 1. w lewo zwrócony złoty wyskakujący półlew trzymający w łapie srebrny miecz; 2. srebrno-czerwone dzielone na przemian rogi bawole z siedmioma grotami wbitymi od strony zewnętrznej w barwie naturalnej; 3. wyskakujący półtygrys w barwie naturalnej trzymający w łapie srebrny miecz. Labry: czerwono-srebrne. Trzymacze w postaci dwóch złotych odwróconych lwów.

Saint Genois d'Anneaucourt

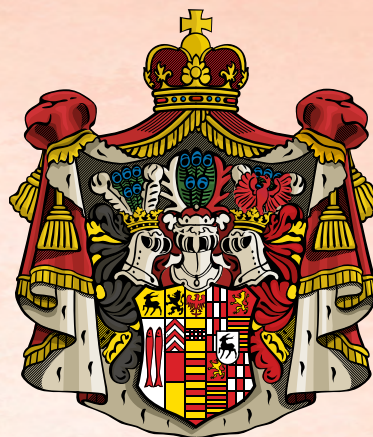
Dnia 8 stycznia 1809 roku paskovskie dobra nabył za 600000 złotych baron **Filip Ludwik Saint Genois d'Anneaucourt**. Niezwykle wysoka cena kupna nie jest odzwierciedleniem udanej transakcji sprzedaży, lecz inflacji spowodowanej wojnami napoleońskimi. Nowy właściciel paskovskiego majątku w ten sposób poszerzył swoje włości i do dotychczas posiadanych majątków na terenie przygranicznym w Księstwie Cieszyńskim w Rzepiszczu i Wielkich Kończycach (obecnie Ostrawa-Kończyce) dołączył posiadłość po morawskiej stronie granicy. Paskovski zamek za filantropa Filipa Ludwika Saint Genois d'Anneaucourt został przebudowany w stylu klasycystycznym, wzbogacony o wielką bibliotekę oraz kolekcję monet (od antyku po czasy jemu współczesne). W przeddzień upadku systemu feudalnego, 11 lat przed swoją śmiercią, w 1846 roku Filip Ludwik przekazał paskovskie dobra swemu synowi baronowi **Maurycemu Janowi Nepomukowi Saint Genois d'Anneaucourt**.

W 1869 roku w zamku wybuchł pożar i w następnych latach przeprowadzano wielki remont obiektu. W nowych warunkach społecznych po wprowadzeniu systemu społeczeństwa obywatelskiego Jan Maurycy Nepomuk w 1873 roku zdecydował się wynająć paskovskie włości na okres 12 lat cesarskiemu sekretarzowi nadwornemu **Jakubowi von Baldass**. Umowa wynajmu nie dotyczyła zamku i przylegającego do niego ogrodu. Jeszcze przed upłynięciem umowy wynajmu, w 1880 roku, cały paskovski majątek wystawiono na sprzedaż.

Ród Saint Genois d'Anneaucourt pochodził z hrabstwa Hainaut w obecnej Belgii. W XVII wieku zyskał dobra również na Śląsku i Morawach. Herb rodowy przedstawiał na czerwonej tarczy błękitny krzyż św. Andrzeja ze srebrnym oblamowaniem, w nim w środku i na końcu ramion pięć srebrnych róż z czerwonymi załącznikami. Pomiędzy górnymi ramionami krzyża błękitna,

ze srebrnym oblamowaniem, tarcza ze złotym pasem z trzema błękitnymi kulami, na górze i na dole po trzy złote kule. Klejnot: dwie srebrne lilie z listkami pomiędzy rozwartymi błękitnym i czerwonym skrzydłem. Labry: czerwono-srebrne w postaci płaszcza. Trzymacze

w postaci dwóch złotych lwów trzymających na złotych drzewcach odwrócone chorągwie z przedstawieniem identycznym jak na tarczy, bez małej tarczy. Całość spoczywa na czerwonym płaszczu podszitym gronostajem spływającym z korony hrabiowskiej.

von Stolberg zu Stolberg

W październiku 1880 roku nowym właścicielem paskovskiego zamku i folwarku został hrabia **Gunter Stolberg von Stolberg**, krewny poprzedniego właściciela **Maurycego Jana Nepomuka Saint Genois d'Anneaucourt**, któremu zobowiązał się wypłacić sumę 300000 złotych. W związku z tym, że najemcą folwarku zgodnie z umową zawartą jeszcze z Maurycym Janem był cesarski sekretarz nadworny **Jakub von Baldass**, do jego przejęcia doszło dopiero po 1885 roku. Hrabia Gunter Stolberg von Stolberg wprowadził się do zamku wraz z rodziną już w maju 1881 roku. W ciągu następnych dziesięcioleci zamek wielokrotnie przebudowywano. Na szczególną uwagę zasługuje budowa neobarokowej kaplicy w 1914 roku przy południowym skrzydle zamku. Po powstaniu państwa czeskosłowackiego w 1918 roku, Gunter Stolberg von Stolberg wraz z rodziną musiał przystosować się do nowej rzeczywistości. W związku z reformą rolną w 1925 roku doszło do redukcji

gruntów i stawów wchodzących w skład dawnych dóbr paskovskich na rzecz prywatnych właścicieli z szeregu miejscowych obywateli. W ramach pozostałości o wymiarze 992 ha Stolbergowie zachowali jeszcze palarnię alkoholu, słodownię i elektrownię. Po śmierci Guntera (†6 listopada 1926) majątek wraz z zamkiem i ogrodem odziedziczył jego syn JUDr. **Otto Stolberg von Stolberg**. Był to ostatni szlachecki właściciel zamku, ponieważ pod koniec II wojny światowej, w 1945 roku cały jego majątek został skonfiskowany przez państwo czeskosłowackie.

Szlachecki ród von Stolberg zu Stolberg pochodził z Turyngii, później przeniósł się do Nadrenii. Majątki na Morawach zyskał dopiero w XIX wieku. Herb rodu przedstawiał tarczę czwórdzielną w krzyż. Pole 1. w pas, w złotym polu górnym czarny jeleń, w dolnym polu srebrnym dwa czerwone lososie w pionie; pole

2. czterokrotnie dzielone w pas, w złotym górnym czarny dwuogoniasty lew, w drugim srebrnym trzy czerwone krokwie, trzeci czerwony i czwarty złoty; pole 3. dzielone, w górze w złotym polu czerwony orzeł, pod nim złote pole z pasem w srebrno-czerwonej szachownicy, dolne pole w dziewięć złoto-czerwonych pasów; pola 4. i 5. dzielone ze srebrnym polem sercowym z czarnym jeleniem, w polu 4. srebrnym w górnej części i w 5. srebrnym polu w dolnej części po 6 czerwonych gontów, w dolnej części dzielonego 4. pola i górnej części

dzielonego 5. pola od góry w czerwonym polu złoty lew, dolne pola w 7 pasów złoto-czerwonych. Klejnoty: 1. trzy pawie pióra między dwoma srebrnymi strusimi; 2. na koronie książęcej 2 rogi jelenie, czerwony i srebrny, między nimi pawie pióra; 3. czerwony orzeł na pawich piórach. Labry: 1. czerwono-złote; 2. czerwono-srebrne; 3. czerwono-złote. Całość na płaszczu książęcym spływającym z książęcej korony (takiego herbu używała hrabiowska gałąź, chociaż nie miała prawa do książęcych atrybutów).

O członkach zespołu projektowego

Mgr. Ivo Durec (*1964)

Herby ze sztucznego kamienia

Studiował konstrukcje artystyczne na katedrze wychowania plastycznego uniwersytetu dawniej J.E. Purkyně w Brnie, gdzie w ostatnich latach kontynuuje studia pod kierownictwem rzeźbiarza artysty Radomíra Vavrušy. Jest też absolwentem historii na uniwersytecie T.G. Masaryka w Brnie. Od 1992 roku zajmuje się sztukami plastycznymi, zwłaszcza tworzeniem replik rzeźbiarskich herbów szlacheckich i miejskich, które znajdują się w kilkudziesięciu miejscach w kraju i za granicą. Jest autorem kilku replik rzeźb postaci świętych i tablic pamiątkowych w brązie.

PhDr. Jan Saheb, Ph.D. (*1980)

Tekst części historycznej

Jest absolwentem historii na uniwersytecie w Opawie. Pracuje jako archiwista w Archiwum Ziemskim w Opawie, od 2010 roku jest pracownikiem naukowym Centrum Historii Gospodarczej i Społecznej uniwersytetu w Ostrawie, gdzie również jako eksternista prowadzi zajęcia w katedrze historii. Specjalizuje się w historii wczesnego okresu nowożytnego w zakresie problematyki religijnej, wojskowości i historii gospodarczej. Jest autorem i współautorem kilku monografii oraz wielu artykułów i studiów w krajowych i zagranicznych periodykach naukowych. Jego nazwisko jako autora pojawia się m.in. w takich pracach jak: *Hukvaldské panství před Bílou horou* (1553–1619); *V kontextu mensy olomouckého biskupství* (Ostrava 2011); *Moranští nekatolíci a Těšínsko v předtolerančním období* (Český Těšín 2013); *Dějiny Paskova* (Ostrava 2017).

PhDr. Karel Müller (*1958)

**Nadzór nad pracami heraldycznymi,
tekst heraldycznej części**

Jest absolwentem historii na uniwersytecie F. Palackiego w Ołomuńcu, od 1992 roku piastuje funkcję dyrektora Archiwum Ziemskiego w Opawie. Należy do czołówek heraldyków i znawców problematyki szlachty na ziemiach czeskich. Jest autorem lub współautorem kilku monografii oraz wielu artykułów i studiów naukowych w periodykach krajowych i zagranicznych. Należą do nich m.in.: *Erbovní listiny v archivech Slezska a severní Moravy* (Opava 2001); *Erbovní galerie těšínské šlechty: kdysi v těšínském sněmárně, nyní na frýdeckém zámku* (Český Těšín 2008); *Kamenné svědectví minulosti: heraldické památky Novojičínska* (Praha–Nový Jičín 2008); *Heraldické památky Těšínska* (Český Těšín 2012).

Mgr. Petr Fuchs (*1966)

Opracowanie graficzne kolorowych herbów

Plastyk, grafik, projektant, specjalista w zakresie grafiki komputerowej. Jest absolwentem studiów nauczycielskich II stopnia ze specjalizacją j. czeski i sztuki plastyczne na uniwersytecie T.G. Masaryk w Brnie. Po krótkiej praktyce pedagogicznej, od 1990 roku pracował w różnych prywatnych firmach poligraficznych (drukarnie, studia graficzne) i kilku agencjach reklamowych na stanowisku grafika komputerowego i producenta. Obecnie pracuje w firmie UP Brand Activation, s. z o.o. w Brnie jako grafik. Prowadzi również indywidualną działalność graficzną i projektową. Od 1988 roku zajmuje się także twórczością w technice suchego pastelu.

Anežka Špačková (*1976)
Oprawa graficzna

Grafik oraz specjalista w zakresie grafiki komputerowej. Jest absolwentką akademii handlowej w Hodoninie. Od 1994 roku pracowała w różnych prywatnych firmach poligraficznych (drukarnie, studia graficzne) i kilku agencjach reklamowych jako grafik komputerowy i producent. Obecnie jest niezależnym grafikiem. Na swym koncie ma oprawy graficzne m.in. do następujących publikacji: *Dřevěný kostel svatého Michaela archaděla v Řepišticích, Příroda regionu Slezská brána, Dřevěné kostely, kaple a zvoničky Těšínska a severovýchodní Moravy, Bruzovice – Z minulosti obce oraz Kapitoly z historie Moravy a Slezska*. Jest też współautorką tablic informacyjnych w muzeach w Bruzowicach i Paskovie, na ścieżkach rowerowych Ostrawa-Beskidy oraz tablic informacyjnych *Zajímavosti z historie Paskova*.

Ing. Miroslav Lysek (*1963)
Kierownictwo projektu

Po skończeniu szkoły podstawowej w Domasłowicach Dolnych uczęszczał do Średniej Szkoły Ekonomicznej we Frydku-Mistku. Jest absolwentem wydziału ekonomicznego na wyższej uczelni górniczo-hutniczej w Ostrawie. Do 2005 roku zajmował różne funkcje ekonomiczne w firmach prywatnych i urzędach państwowych. Obecnie jest doradcą ekonomicznym i organizacyjnym, lektorem a z zamiłowania fotografem, chociaż w ostatnim czasie fotografowanie stało się też częścią jego pracy zawodowej. Łącząc wszystkie te czynności, zajmuje się kierowaniem projektami inicjując je i kierując nimi na szczeblu regionalnym – ścieżki edukacyjne, systemy informacyjne, imprezy kulturalne i sportowe, wydawanie materiałów promocyjnych oraz publikacje o tematyce regionalnej.

Žródła

Zespół

Archiv města Ostravy

- zespół Archiv města Moravské Ostravy
- zespół Farní úřad Moravská Ostrava

Archiwum Państwowe w Katowicach, Oddział w Cieszynie

- zespół zespół Komora Cieszyńska

Książnica Cieszyńska, Cieszyn

- zespół Zbiór rękopisów Szersznika

Moravský zemský archiv v Brně

- zespół A 3 Stavovské rukopisy
- zespół A 7 – Berní přiznací listy
- zespół G 2 - Nová sbírka
- zespół G 7 Listiny zemského soudu

Muzeum Śląska Cieszyńskiego, Cieszyn

- zespół Archiwum hrabiów Saint Genois

Národní archiv v Praze

- zespół Archiv české koruny
- zespół Česká dvorská kancelář
- zespół Hejtmanství německých lén
- zespół Morava - moravské spisy české kanceláře a české komory
- zespół Registra
- zespół Staré militare

Österreichische Nationalbibliothek Wien

- zespół Handschriften-, Autographen- und Nachlass-Sammlung

Österreichisches Staatsarchiv Wien, Allgemeines Verwaltungsarchiv

- zespół Erzbistum Olmütz

Státní okresní archiv Frýdek-Místek

- zespół Archiv městečka Paskov
- zespół MNV Paskov
- zespół ONV Frýdek-Místek
- zespół OÚ Místek

Zemský archiv v Opavě

- zespół Archiv Žerotínsko-Vrbenský
- zespół Augustiniáni kanovníci Fulnek
- zespół Sbírka rukopisů
- zespół Velkostatek Fulnek
- zespół Velkostatek Paskov

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc

- zespół Arcibiskupská konzistoř Olomouc
- zespół Arcibiskupství Olomouc
- zespół Lenní dvůr Kroměříž
- zespół Metropolitní kapitula Olomouc
- zespół Ústřední ředitelství arcibiskupských statků Kroměříž
- zespół Velkostatek Hukvaldy

Edycja źródeł i literatura

- ADAMUS, Alois (ed.): Codex diplomaticus civitatis Ostraviae. Moravská Ostrava 1929.
- AL SAHEB, Jan: Hukvaldské panství před Bílou horou (1553 – 1619). V kontextu mensy olomouckého biskupství. Ostrava 2011.
- AL SAHEB, Jan: K formování mensálních statků olomouckého biskupství před Bílou horou. Historica 2010, č. 1, s. 11–22.
- AL SAHEB, Jan: Lenní statek Místek ve 2. polovině 16. století (k procesu formování mensálních držav olomouckého biskupství před Bílou horou). In: Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis 2008, s. 99–117.
- AL SAHEB, Jan: Ostravský děkanát v období potridentské

- rekatolizace (1563–1619). Sborník Státního okresního archivu Frýdek–Místek 10, 2009, s. 35–59.
- BAKALA, Jaroslav: Osídlení Místecka a Brušperska v období vrcholného feudalismu. Frýdek–Místek 1983.
 - BALETKA, Tomáš: Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497–1540), jeho kancelář a správa biskupských statků. Sborník archivních prací 2004, č. 1, s. 3–236.
 - BELCREDI, Richard Graf (ed.): Ernst August Krahl: Mährisches Wappenbuch vom Jahre 1888. Gessertshausen 1986.
 - BLAŽEK, Konrad: Der abgestorbene Adel der preussischen Provinz Schlesien und der Oberlausitz III. Nürnberg 1894.
 - BOČEK, Antonín – CHYTIL, Josef (edd.): Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae V. Brunae 1850.
 - BRANDL, Vincentius (ed.): Libri citationum et sententiarum seu knihy pühonné a nálezové V. Brunae 1888.
 - BRANDL, Vincentius (ed.): Libri citationum et sententiarum seu knihy pühonné a nálezové VI. Brunae 1895.
 - d'ELVERT, Christian: Weitere Beiträge zur Geschichte der böhmischen Länder im siebzehnten Jahrhunderte. Schriften der historisch-statistischen Sektion 17. Brünn 1868.
 - DVORSKÝ, František (ed.): Archiv český XX. Praha 1902.
 - GOJNICZEK, Waclaw: Upadek rodziny Czelów z Czechowic Okoliczności konfliktu kanclerza Jana Czeloz z Czechowic z księciem cieszyńskim Waclawem III Adamem. In.: Šlechtic v Horním Slezsku. Katowice–Ostrava 2011, s. 137–146.
 - HOSÁK, Ladislav: Historický místopis země moravskoslezské. Praha 2004.
 - HOSÁK, Ladislav: Ostrava a její okolí v husitském revolučním hnutí a za jeho doznívání do počátku 16. století. In: Ostrava. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města 3. Ostrava 1966, s. 41–87.
 - HRUBÝ, František (ed.): Moravské korespondence a akta z let 1620–1636 I. Brno 1934.
 - HRUBÝ, František: Moravská šlechta roku 1619, její jmění a náboženské vyznání. Časopis Matice moravské 46, 1922, s. 107–169.
 - JANÁČEK, Josef - LOUDA, Jiří: České erby. Praha 1988.
 - JEŽ, Radim (ed.): Listiny těšínských knížat renesančního věku. Český Těšín 2010.
 - JEŽ, Radim: Správa Těšínského knížectví Janem z Pernštejna v letech 1528–1545. In: Práce a studie Muzea Beskyd 20, 2008, s. 225–267.
 - KAMENÍČEK, František: Zemské sněmy a sjezdy moravské I. Brno 1900.
 - LECHNER, Karl (ed.): Die ältesten Belehnungs- und Lehensgerichtsbücher des Bisthums Olmütz. Brünn 1902.
 - MATĚJEK, František (ed.): Moravské zemské desky II. Kraj olomoucký 1480–1566. Praha 1948.
 - MATĚJEK, František (ed.): Moravské zemské desky III. Kraj olomoucký 1567–1642. Praha 1953.
 - MATĚJEK, František: Moravská Ostrava s okolím za třicetileté války. Ostrava. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města 10. Ostrava 1979, s. 167–207.
 - MÜLLER, Karel: Heraldické památky Těšínska. Český Těšín 2012.
 - MYSLIVEČEK, Milan: Velký erbovník I. Praha 2005.
 - PILNÁČEK, Josef: Rody starého Slezska. Brno 1991.
 - PILNÁČEK, Josef: Staromoravští rodové. Vídeň 1930.
 - ROSOVÁ, Romana: Historie zámeckého areálu v Paskově. Práce a studie Muzea Beskyd 21, 2009, s. 1–26.
 - SAHEB, Jan: Dějiny Paskova. Ostrava 2017.
 - STIBOR, Jiří: Stará Bělá 1272–1918. Ostrava 1997.
 - TUREK, Adolf: Čeští bratři v okolí Ostravy. In: Ostrava. Příspěvky k dějinám a výstavbě Ostravy a Ostravska 16. Ostrava 1991, s. 319–324.
 - WOLNÝ, Gregor: Die Markgrafschaft Mähren, topographisch, statistisch und historisch Geschildert. I. Band. Brünn 1835.
 - WOLNÝ, Gregor: Kirchliche Topographie von Mähren. Abt. I. Olmützer Erzdiocese, Bd. 3. Brünn 1859.

Spis treści

Projekt Galerii Herbowej Właścicieli Paskova	1
Wstęp	2
Brunon z Schaumburga	4
Ród Stangów	5
Ród Wolfenbergów	6
Ród Černohorskich z Boskovic	7
Ród Žerotinów	8
Ród z Kadani	9
Jan Skála z Doubravki i Hradišta	10
Jan z Pernsteina	11
Jaroslav ml. z Šelmberga	12
Czelowie z Czechowic	13
Dudicz z Hořehovic	15
Sierakowscy z Pěrkova	17
Cedlarowie z Hofu	18
Bruntalscy z Wierzbna	19
Panowie z Oppersdorfu	21
Filip Ignacy z Hochu	22
Panowie z Rebentisch	23
Pamesberger von Kettenburg	25
Mitrowscy z Nemysla	26
Saint Genois d'Anneaucourt	27
von Stolberg zu Stolberg	29
O członkach zespołu projektowego	31
Źródła	33

Galeria herbowa właścicieli Paskova

Tekst części historycznej: PhDr. Jan Saheb, Ph.D. © 2018

Tekst części heraldycznej: PhDr. Karel Müller © 2018

Opracowanie graficzne kolorowych wersji herbów: Mgr. Petra Fuchs © 2018

Opracowanie graficzne publikacji: Anežka Špačková © 2018

Fotografie i współpraca projektowa: Ing. Miroslav Lysek

Tłumaczenie na język polski: Irena Prengel-Adamczyk

Druk: KLEINWÄCHTER holding s.r.o.

Nakład: 500 szt

Wydalo Miasto Paskov 2018

Wydanie pierwsze

ISBN 978-80-270-3384-3

*Herb rodu von Stolberg zu Stolberg po konserwacji
nad bramą do przedzamcza*

Wydano w ramach projektu:
„Wzajemna pomoc dla wzajemnego poznania: Pszczyna – Paskov”,
finansowanego przez program INTERREG V-A Czechy – Polska
w ramach Funduszu mikroprojektów Beskidy

PRÉKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRAČAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

